

קטע מתוך 'הטרחן'

"... אך עיקר התענותו נובעת מן הצורך המצמית לחפש

תמיד ובכל מקום אחר אנשים פחותים ממנו"

(דוסטויבסקי, מתוך: 'מתווה לרומן סאטירי על החיים בעת הנוכחית')

קטמנדו

בתחילת יולי 2007 נכנס בחור ישראלי בסוף שנות השלושים שלו לתחנת משטרת התיירים ברובע אסאן שבקטמנדו. הוא בא להגיש תלונה. התהליך היה יעיל יותר משציפה. לאחר שמסר לשוטר במדים, בדלפק שבכניסה לתחנה, את הפרטים שהתבקש למסור, נלקח לחדרו של קצין. הקצין היה אדיב ואמר שהם מנוסים ויודעים איפה לחפש. זו לא תהיה הפעם הראשונה שהם חוקרים היעלמותו של תייר. אם צריך, יחפשו בכל עמק קטמנדו. אין ספק שהוא ימצא. בינתיים מוטב שיחכה במלון וישתדל לא לדאוג; עוד לא עברו אפילו עשרים שעות. אבל פניו החוליים הארוכים של הבחור הישראלי לא הביעו אלא חוסר אונים שיכול לעורר אהדה. הקצין ניסה לעודדו, ולשם כך גיחך: אולי חברו שנעלם פשוט הכיר SOME LOVELY GIRL שסובבה לו את הראש עד ששכח איפה המלון שלו. זאב התקשה להחזיר חיוך; הוא היה אשם. הוא רצה להתוודות.

זה היה הביקור הראשון בתחנת המשטרה.

כעבור כחצי שעה כבר ישב בחדרו שבמלון על קצה של כורסת בד דהוית ריפוד. באופן מכני קרעו אצבעותיו סיגריה לאורכה, גירדו פירוורים מחתיכת חשיש כהה והמשיכו מאליהן עד שנוצר ג'וינט. נשען לאחור, עישן את הסיגריה עד האמצע בסחיבות ארוכות, כיבה במאפרה ומקץ דקה או שתיים, ידיו חסרות מנוח, הדליק אותה בלי דעת מחדש. כך נותר ישוב הלום בכורסה עד השעה חמש אחר הצהריים, שבה מלאו להיעדרות

עשרים וארבע שעות, פרק הזמן הדרוש כדי להכריז על אדם כנעדר ברבות מהמדינות. רגשות שונים התרוצצו בו, מובן שהתרוצצו. נדמה שאפילו איזו אימה הבליחה לרגע, גרעין קטן אבל ממש. בחמש וחמישה המה לבו והוא חשב שאם יובל לא ישוב – הבחור יחסר לו. הוא הרגיש משהו בחזה. ממש הרגיש שם משהו, משהו חריף, מעיק וחגיגי. ואילו בחמש ושבע דקות כבר ידע שלא יחסר לו כלל החבר הזה, ושהוא לא יתגעגע אליו, וניתן כמעט לחשוד שדווקא בעבוע של חדות חירות היה השתלטן והברור שברגשותיו בנקודת זמן זו. הוא השעין את פדחתו על גב הכורסה המכוסה מפית וצייר לעצמו את תוויה של האישיות הנעדרת – המסורבלת, הקולנית, חסרת החן; מיד נזכר בקשקשת חסרת המוצא, באגואיזם התובעני, במגלומניה המגוחכת, בנרקיסיזם המופרך, בצרות העין הדלקתית. האם אפשר שטיפוס כזה יחסר למישהו? מובן שכמעט מיד הכיר בכך שדווקא כן. יחסר מתוך הרגל, יחסר על דרך השלילה, כמו שאומרים, אבל יחסר. ובחמש ועשרה צחק ואמר לעצמו: איזה שטויות!

מוקדם בבוקר פנה זאב לחזור אל זירת הפשע. כנראה שזה היה טבעי. שנת הלילה שלו היתה רעה. סביר שגם זה היה טבעי. הפעם לא התמקח עם נהג המונית. כשיצאו מרחוב קנטיפאט העמוס היתה התנועה דלילה למדי, ומקץ כרבע שעה כבר עמד מול המתחם של מקדשי פשופאטי. שם ראה את יובל לאחרונה. כיממה וחצי לפני כן ירדו שניהם ממונית סוזוקי פעוטה ולבנה, כזו שנסע בה כעת לבדו, מול אשכול המקדשים שאין לפקוד את קטמנדו מבלי לבקרו. בדרך אבן רחבה עברו שניהם על פני פסלי אלים הינדים. זאב ציין את קיומם. לא, תיקן יובל, אלה לא אלים אלא אלילים. זה השם הנכון, אלילים. אל זה משהו אחר. זה בטח לא פסל. הנושא היה בדמו. כך לפחות זה עשוי היה להיראות בעיניו של מי שאינו מכיר את הדובר. הוא השתמש במלים כמו "אצלנו ביהדות". לפני כן, בכל שנות היכרותם בארץ, כמעט ולא דיבר על "אצלנו ביהדות", אף שכמובן ידע בעת הצורך למצוא איזה אפיל דווקאי בדתו המולדת, ועת צורך זו היתה מתעוררת כשנתקל מדי פעם – נניח בבית הקפה לסופרים ומשוררים שפקד בקביעות – בכך-שיח שדיבר נחרצות בשבחי החילוניות, או לחילופין הציג בפניו את מעלות הבודהיזם והדת ההינדית (ולא יפלא אם פחות נחוש זה

במעמד של סמלי דת המזרח, אינו נגזר – ברוח הזמן – מהיותו של יובל מעורב-מוצא, שהחליט מתישהו בנערותו, אולי רק על סמך כהות עורו היחסית, להשליך יהבו על היסוד המגרבי שבו, לעמוד קוממיות דווקא על רגלו המזרחית; ומכיוון שהנהייה אל תורות המזרח היא עניין לאשכנזים, אשכנזים חיוורים שבאיוולתם החיוורת נטולת השורש הביאו לכאן את מקסמי השווא של הרוחניות ההיא – הוא נגד כל העניין). כשהגיעו לשער החיצוני ונכנסו למיתחם סוף סוף השתתק יובל. שתיקה זו ביטאה את הרושם שאף-על-פי-כן הטיל עליהם המקום. גבבה של כוכי מגורים, נפאלים ותיירים, פרות אדישות וקופים חצופים, פגודות אבן שקבצנים-נזירים עדויים שפע מחרוזות עץ וצמידים וטבעות רבוצים עליהן, גברים מכבסים בקערות פח, פקידים, שוטרים, קשישים עם כוסות תה קטנות, ועל הכל שורה דחיסות דתית מרוטה וכולענית, שלא דמתה לשום גילום דתי שהכירו בארץ. כן, אין להכחיש שהאווירה במקום היתה שתלטנית למדי.

הם עברו בגשר מעל נהר הבהאגמטי שחוצה את המיתחם. הצטרפו לחבורה קטנה של נפאלים ותיירים שעמדה על גדת אבן מוגבהת וצפתה אל הגדה הנגדית, שם שרפו גופה על משטח אבן קטן ועל משטח סמוך סידרו עצים לשריפת גופה נוספת שהמתינה על הרצפה עטופה בד לבן עד צוואר.

אין ספק שמראה האדם הנשרף, פחות מעשרים מטרים ממנו, עורר ביובל חשש ומצוקה. האש הגיעה אל ראשו של המת, וחיש קל אחזה בשיערו האפור השופע. הפנים השחירו. בנוסף לכל הצרות, הופיע לו משב רוח מעל הנהר, שהסיע את ריח הגופה, ובמיוחד את צחנת השיער השרוף, הישר לאפו העדין של יובל. זה כבר היה יותר מדי עבורו.

אבל זו היתה הדרמה הקטנה יותר: לאחר שחולשתו של יובל כפתה עליהם לנטוש את המחזה טיפסו השניים במדרגות לחלק העליון, היותר שליו של המתחם, קנו תה בקיוסק והתיישבו על ספסל, צפו בעוברים ושבים, עד שניגש אליהם גבר בכותונת ובכובע מפוספס של פקיד, ואמר בחומרה שאינו רואה על חולצתם את המדבקה המעידה ששילמו את דמי הכניסה למקום. כעת שמו לב שלבגדו של כל תייר סביבם מוצמדת מדבקת קרטון

בהירה. הגבר הוסיף איזו נזיפה שלא הבינו את תוכנה המדויק. יובל, שתעוזתו היתה רטורית בלבד, היה טיפוס חששן להפליא בסופו של דבר; בעיקר פחד מהסתבכות עם רשות כלשהי בעניין כלשהו. הגבר בעל החזות והנימה הרשותית הטיל בו מורא. מילא אם זה היה קורה בארצם שלהם, אבל להיתפס בעבירה כאן, במדינת אופל שכזו? ! תיכף ראה בעיני רוחו את חדר החקירות האפל שממנו אתה כבר לא יוצא אותו בן אדם, שמע את השופט מטיח בו מלים קשות בשפה שאינו מבין, הריח את ריקבונה של מנת האורז היומית המתולעת. נשימתו כבדה. נוצר ויכוח.

זאב אמר: לא נורא, אז נשלם כשנצא, אם מישהו יבקש, בינתיים נוח לי כאן.

יובל נעמד, ובקול ניחר דרש: הולכים לשלם מיד! נסביר שלא שמנו לב. מי יודע איזה עונש נותנים כאן על התגנבות לאתר מורשת עולמי. זאב סירב לקום, התמהמה על הספסל. יובל פתח בהליכה מהירה לכיוון המדרגות ותיכף יצא משדה הראייה של חברו.

כעת חלף זאב במהירות בין חלקי המיתחם, סוקר את גדות הנהר, מקיף בעיניו את מעלה המדרגות שעלו בו ביום הקודם, את המשטחים התלולים בצדיו. גם הציץ לתוך כמה מהחדרים החשוכים ששימשו ללינת לילה מזדמנת עבור הטיפוסים הקדושים שהסתובבו במקום. אחר כך קנה תה באותו קיוסק ועמד ליד אותו ספסל, הביט למטה אל שורת החדרים שעל גדת הנהר הנגדית. אבל עבודת העיניים הכביכול-ערנית שהשקיע היתה מכנית, עיוורת, אפשר לומר. כלל לא עלה בדעתו שהן אכן יאתרו פתאום את חברו. ואכן תיכף איבד מבטו מעילותו המשוחקת וצף סתמית מעל גג המקדש שבגדה ממול. אפילו כשעלה בדעתו שאולי ימצא עצמו מבקר בחדר המתים המקומי, אם כך יכתיבו הנסיבות, לא הכביד עליו הרעיון הזה יותר מכוס הקרטון שבידו. כך עלול להרגיש אדם שיצא זה עתה לחופשי, או שוחרר מנטל שהכביד עליו שנים.

תל-אביב

יובל עבד כמורה להתעמלות בבית ספר יסודי, וייחס חשיבות עצומה לתפקידו זה. בלב שלם האמין שעצם נוכחותו בקרב הילדים יש בה משום השראה וברכה עבורם, וזאת בגלל כשרונו העילאי בתחום החינוך וגדולתו הכללית. אלא שהילדים היו בסופו של דבר רק ילדים, ומכיוון שלא יכלו לשמש לו בני שיחה, לא סיפקו את יצר ההתרסה שלו. בני שיחה ראויים יותר מצא בבית הקפה הספרותי שהוזכר, "הנסיך הקטן", בסימטה פעוטה שיוצאת מקינג ג'ורג'. שם, בימי שישי בצהריים ובעוד ערב או שניים במהלך השבוע, עסק בתחביבו – הספרות, אף שמוכן שלא ראה בה תחביב אלא ייעוד. הוא היה איש ספרות. איש ספרות, מכיוון שקרא מדי פעם התחלות של רומנים ראויים והשכיל לגבש רשמים בחיפזון, ומשורר, מכיוון שכתב שירים ואף הוציא לאור ספר משיריו, ספר שחולק בין מכרים ובני משפחה, נשלח לכמה עורכים ומבקרים, ואולי אף נמכר בחנויות בכעשרים או שלושים עותקים. יש להניח שגם בעיני מכריו נחשב יובל משורר. ניתן להודות שמוחו היה מוח פעיל, ולעתים זריז ופיקחי. כך שיחרר בין עמיתיו לקפה אינספור תובנות ורשמים והצהרות בענייני פרוזה ושירה.

החבורה נפגשה בקביעות סביב שולחן בבית הקפה הזה, ומנתה קצת יותר מחצי תריסר משוררים וסופרים פעילים, גרעין קבוע וכמה מזדמנים, רובם פיגורות מהפחות מוכרות בזירת הספרות הארצית. איכשהו טבעי היה ליובל לשבת שם. כמעט תמיד היה על מה לדבר ועם מי. תמיד יש איזו אנתולוגיה באופק, פרסום של מישהו באיזה כתב עת, הקמת כתב עת חדש, ביקורת או תגובה לביקורת, השקה של ספר שירה, אירוע שירה כלשהו, פשע שביצע עורך ספרות כלשהו בעיתון כלשהו, תרגום חדש לשבח או לכתוש. צפייה באנשי החבורה הזאת עשויה היתה ללמד את הצופה, שלהרים ערב שירה, ולו גם קטן וצנוע, זה עניין לעשרות דיונים ותיאומים והתכתבויות. ומכיוון שתמיד מישהו רוצה משהו ממישהו, או גרוע מכך, מסרב לרצות משהו ממישהו, באים כעסים והיעלבויות. יובל אהב את הדיונים האלה, שתמיד נדמו כטעונים במתח ספרותי-עקרוני; הם התאימו למידתו, כל הדברים האלה.

“אבל מי זה בכלל קפקא?!” – קריאת תיגר כזו ניתן היה לשמוע שוצפת מגרוננו של יובל ביושבו שם סביב השולחן. אכן, כשעלה על הגל, כשנתן דרור לדברנותו המתלהמת והזחוחה, עלו ובאו אל הגרדום, כל אחד בתורו, מיטב יוצרי הספרות. “מי זה בכלל ואלזר?!” הטיח בשכניו לשולחן כשאחד מהם, טיפוס דק וכפוף, חיזור מכמה בחינות, שיבח את קובץ סיפוריו של הסופר האמור. גם אם הכיר רק באופן הכללי ביותר את יצירתו של זה או של האחר, השכיל ללקט מפה ושם אי אילו פיסות מידע מכוונויות שבעזרתן הטיל רפש כביכול מנומק. כשהפליג עוד ועוד בפסיקות נחרצות של פסילה וגילוי ערוות, משתכר מתעוזת שכלו שבעיניו היתה חדה, משוחררת ופשוט מקסימה, לא הבחין כי מאזיניו נותרים פיכחים וחסרי עניין, וכי תשומת לבם נתונה דווקא למצגת הפיזית: הגוף החזק, רב האון, המשולהב, כמו מין גורילה מיוחס; הישיבה הדרוכה על קצה הכיסא כאילו תיכף יקפוץ כמתאגרף למשמע הגונג; תנועות הידיים החסונות, חוצבות תזזיתית באוויר; שחור עיניו הפקוחות עד אימה. לכן קרה שהחמיצו ידידיו את דברי הטעם שלעתים נפלטו בין מטחי השטויות, כבאותה פעם בה טען אחד מהם כי קרא דווקא בעניין מסוים רומן מסוים של עמוס עוז והציג רשמים שלא ביטאו בהכרח מפח נפש גמור... – ומיד בא מענה רועם. “אבל מי זה בכלל עמוס עוז?! סך הכל יצרן מיומן של קיטץ’ אפקטיבי. קיבוצניק שפתח מפעל. זה כל הסיפור שלו!”

אלא שרק את עצמו סחף להטלת ספק בכשרון הספרותי שעל הפרק. מאזיניו כבר למדו עם הזמן שאין זו אלא צרות עין – באותו עמוס עוז, ולהבדיל ביוזף רות’, בקאמי, בקפקא, בגוגול, במי לא – צרות עין לזהבת, מופרכת, סחופת אגו מעורער ותוסס, ובסופו של דבר מביכה. לכן לא מצאו שכניו לשולחן טעם להביא טענה נגדית, לסנגר על היוצר התורן שנצלב כאן חיש קל כחסר ערך וכשרון ספרותי. כך יצא שעל פי רוב זכה יובל למה שיכול היה להצטייר בעיניו כאיזו הסכמה שבשתיקה.

הסכמה שבשתיקה קיבל על פי רוב גם מזאב, ובמידה רבה על כך הושתתו יחסיהם. היכרותם החלה באותו בית קפה. בדרך מקרה הגיעו אליו בו זמנית בצהרי שישי לפני כשמונה שנים, וכשהסתבר ששאר אנשי השולחן נפקדים הפעם והם לבדם האחד מול רעהו, התחילו לדבר. זה היה מתבקש, אחרי הכל. מבחינתו של זאב, התירוץ, עילת ישיבתו בבית קפה לסופרים

ומשוררים, מעבר להיותו קורא ספרים עקבי ובעל עניין, היה כתב יד לרומן שעבד עליו זה כעשור ואיכשהו נותר רחוק מסיומו כשהיה לפני שלוש או שבע שנים. כל אחד בתורו סיפר על ענייני הספרות שלו. שם בקרבת קינג ג'ורג' ניצתו קשרי הרעות האלה, ונמתחו כמו מסטיק מאז ועד הלום, ונוצרה איכשהו, עם הזמן, איזו טבעיות שכנראה נבעה מהזיקה הנוחה בין האגו הרטטני והרם של יובל לבין האגו הסביל של זאב, וכן מכך שלאיש מהם לא היה חבר של ממש בימים ההם. כנראה שלא דרוש יותר מזה כדי לקיים קשר חברי אמיץ רב שנים.

קטמנדו

הייתכן שהיתה מחשבתו של זאב מצועפת? זמן קצר אחרי שחזר מסיורו במקדש פשופאטי כבר יצא שוב מחדרו, התיישב במסעדת הגסטאהוס והזמין סנדביץ' טונה, חיכה בקוצר רוח עשר דקות, קם והתחיל לצעוד אל תחנת המשטרה – אל הקציין.

הקציין היה פנוי בחדרו כאילו חיכה רק לזאב, שתיכף סיפר, מתוח, על ביקורו החוזר במקדש, על הסריקה שכביכול סרק שם, ובחטף הזכיר את עניין דמי הכניסה שלא שילמו. אז חזרת לזירת הפשע, גיחך הקציין, והיתה זו כנראה התבדחות שקולה ומקצועית, שנועדה לגרום אי נוחות לבן שיחו. ואכן, אי נוחות היתה מה שחש זאב למשמע הקביעה המבודחת הזאת. כן, חזרתי, חייך במבוכה. זה מה שפושעים עושים. בדיוק, אמר הקציין. זה מה שפושעים עושים.

הקציין ישב מולו, מעבר לשולחן, ונעץ עיניים. מכיוון שכך, נדמה היה לזאב שמבטו של הקציין נוקב. אלא שלא ידע אם זהו מבטו הטבעי של החוקר, מבט שייטן בכל אדם ואף בבני משפחתו התמימים, או שמא מגלם המבט חשדנות אישית ממוקדת שצריכה להדאיגו. שתיקה קצרה נפלה אחרי הדיאלוג הסמלי ההוא, ואז אמר הקציין שהיה רוצה ללמוד יותר על טיב היחסים בינו לבין החבר הנעדר. זאב אמר שיספר ברצון, אם רק יהיה הקציין מדויק יותר וישאל שאלה פחות כללית. כי באופן כללי, אמר, הם

חברים, חברים רגילים שנפגשים ומפטפטים ומתנהגים אחד עם השני כמו שחברים מתנהגים.

רגע, עצר אותו הקצין, אפשר להציע לך תה? ותיכף שלח קריאה קצרה אל הדלת. בפתח הופיע שוטר שדוף, קיבל הוראה ויצא.

בסדר, אמר הקצין, נתת לי תשובה כללית לשאלה כללית, חברים שמתנהגים כמו חברים. אני חושש שזה לא אומר הרבה. אז הנה שאלה פחות כללית: איך הכרתם?

זאב סיפר שהכירו בבית קפה בעיר מגוריהם, מזמן.

ומיד הפכתם לחברים? שאל הקצין. היתה לכם שפה משותפת?

כן, ענה זאב. הפכנו די מהר לחברים טובים שיש להם שפה משותפת.

- אז יורשה לי להסיק שאתם אוהבים אחד את השני?

- כן. ודאי. בלי ספק. כמו שחברים צריכים.

פניו של הקצין החמירו.

- אם כך אתה בטח יודע באיזה תאריך היום הולדת שלו, נכון?

השאלה הטילה זעזוע בזאב. הוא הוצף ברגש תהומי כלשהו. תשובתו התעכבה: לא, האמת שאינו יודע. ותיכף הוסיף: בתחילת הסתיו.

בשלב זה שם לב שהמתח בגופו התמוסס. רגליו שהיו משולבות בצמידות נשלחו קדימה, מתחת לשולחנו של הקצין, גבו התרופף. ייתכן שהשקר שסיפר עשה אותו נינוח.

הקצין נראה כאילו מתכנס בהרהור. שתיקתו היתה קצרה למדי.

- טוב, הבנתי. אז אולי תוכל לספר לי קצת על עצמך.

זאב סיפר. ובצורה מסודרת למדי. למד בתיכון במגמה הומנית, היה תלמיד לא רע, שיחק כדורסל, אביו עסק בכך וכך, אמו היתה עובדת ציבור, יש אח ויש אחות, התגייס ושירת ביחידה זאת וזאת ועשה מה שעשה. כשהגיע לצבא ניכרה התעניינות בפני הקצין. בלא מעט רגש הוא הודיע, שלדעתו צה"ל הוא "צבא קטן ואמיץ". הערכה רבה יש לו לצבא הזה, שהגייף צבאות גדולים, אין ספק שגנרלים בעלי שיעור קומה צמחו בו, כמו "THE WAR HERO GENERAL DAYAN" – ביירת כבוד של ממש הגה הקצין שם בלתי רלוונטי ושנוי במחלוקת זה. עם זאת ניכר ששירותו הצבאי של זאב הסב לו איזו אכזבה – פקיד בשלישות, גם אם ביחידה דיסקרטית – ואף

הרשה לעצמו להעיר בשקט כי סבור היה שרק נשים מאיישות תפקידי פקידות בצבא הישראלי.

אז לא נלחמת, קבע, ואין לך הכשרה קרבית, נכון?
אין, אישר זאב בשפלות רוח, ותיכף הוסיף, אבל אני לא חושב שחייבים לעבור הכשרה קרבית כדי להרוג מישהו. כלומר, אם רוצים.
מה שנכון נכון, אמר הקצין.

זאב התחיל לספר על החברה שהיתה לו אחרי הצבא, שהחליפה את זו שהיתה לו במהלך השירות. אצלנו זה טבעי, אמר, שלחייל תהיה חברה. אלא שבמקום להמשיך את הקו ולתאר את טיב היחסים עם החברה ההיא, זרק, כהערת ביניים אגבית, שאצל יובל המצב שונה, ושמעולם לא היתה לו חברה ויש לזכור שמדובר באדם בן ארבעים ומשהו. מידע זה סיקרן את הקצין. וזאב, שעל עצמו היה אמור לדבר, נמצא סוטה בטבעיות אל הנעדר. אולי זה מובן בנסיבות האלה.

לא, לא, הוא לא הומו, הדגיש, והמשיך בשטף. לא זו הבעיה. הוא שכב פעם עם זונה באמסטרדם וגם פעם-פעמיים בישראל. אני יודע כי הוא סיפר לי. הבעיה שהוא פשוט טיפוס שמרחיק נשים. הן קולטות תיכף, תוך שתי דקות, שהבחור הזה הוא חתיכת ילד מפונק, וכנראה שהגוף האתלטי שלו לא מפצה על זה, מה לעשות. כך התרשמתי; כי ראיתי, יש בחורות בקפה שהוא שלנו, יש משוררות, יש סופרות, ברור שיש, הרי אנחנו הגברים אין לנו שום בעלות על התחום הזה, כן, יש שם בחורות בבית קפה. וכל פעם שראיתי אותו מתחיל לדבר עם מישהי, תוך חמש דקות זה הפך להסתערות פרשים שלו, שכיסחה את הצורה לפרי עטה של הבחורה ולעמדתה התרבותית בכלל. הוא נחמד רק אם הבחורה ממש מתחנפת ומחמיאה לו.
אבל למה שמישהי תתחנף ותחמיא לו.
לא ג'נטלמן, התרשם הקצין.
בהחלט לא, אמר זאב.

- אז הסיכוי שהוא אכן הכיר איזו בחורה, נניח ביציאה ממשופאטי, או בדרך חזרה לת'אמל, ונסע אתה ספונטנית לאנשהו קלוש למדי, לא?

- קלוש למדי, אמר זאב. אבל מי יודע. לפעמים הוא יכול להיות ממש נחמד, גם משעשע.
נראה שהקצין אזלו שאלותיו לעת עתה. הוא התנצל על שהתה לא הגיע.
כשזאב קם והחל לצאת אמר לו הקצין, רק עוד שאלה אחת: יש לך עוד חברים חוץ מהחבר הזה?
- לא. יש כמה מכרים, אבל חבר אחד.

תל-אביב

יובל היה בכיין. בחור מוצק ושרירי למדי, גבר שלא היית רוצה לחוש בנחת זרועו, שידע למרר בבכי לעיני זולתו. ודאי, לא כעניין שבשגרה; הוא לא פרץ בבכי על כל דבר ועניין, ואיש אינו טוען שכך נהג. אך כשהטיל פעם אחד מיושבי השולחן, בנוכחותו, ספק בוטה באיכות שיריו וטען שאינם אלא פזמונים (שכן הוא לא היה בעל הלשון היחיד בבית הקפה); וכשצחק איזה מכר שתוי באותו קפה על כך שהבחור מתגורר עדיין בחדרו שבבית הוריו, על שבגיל ארבעים ומשהו אמו עדיין מכבסת את תחתוניו ומבשלת לו – אז פרץ בבכי. אפשר לציין כי בשני המקרים ארך הבכי כשלושים שניות, והיתה גם התייפחות בצד הדמעות. שלא כמו בפגישותיו אחד על אחד עם זאב, שקיבל את בכיו של חברו באיזו אהדה מאולצת של אין-ברירה, בבית הקפה התקבל הבכי בבעתה מאופקת, בהסתייגות ברורה. אמנם סופרים ומשוררים, נכון, אבל גם כאן, הובהר לו בשתיקה, אין סימפטיה לבכיינים. ונדמה שאכן לאחר שני פרצי הבכי שהוזכרו, לא חזר לבכות בנסיך הקטן.

כן, הנרקיסים של יובל היה עולץ למדי, גלוי פנים, מלא ברגש. אבל טרחנותו הנוראה היא שהיתה היהלום שבכתר. זו, יותר מכל דבר אחר, התישה ורוששה את מכריו והטילה עליהם טרור. בין הכלים שנעדרו מנפשו נפקד גם אותו מעצור המובנה בטבעיות בגרעינו של כל אדם שגדל בין בני אדם, ומסדיר את זמן ההקשבה שירשה לעצמו לתבוע מזולתו כך שלא יעלה על דקות מעטות. זאת כדי ששיחות יהיו עניין נסבל וישקפו מידה של הדדיות, מעושה ככל שתהיה. ובהיעדרו של מעצור טבעי זה,

ארכו דבריו לא פעם רבע שעה וקרה גם שנשקו לחצי שעה רצופה. הרצאות אלה היו לסימן ההיכר שלו בחוג בית הקפה. הוא מן הסתם ראה בהן לא פחות ממתנה שהוא מעניק לזולתו.

הטרחן הקלאסי, חטאו שהוא כופה על זולתו הקשבה ממושכת לפרטים שאין בהם עניין רב, אבל עושה זאת באיזו צניעות, אין בו זדון, מכביר מלים פשוט בגלל שאינו שולט בעצמו. ואילו טרחנותו של יובל נכרכה יחד עם היירות דורסנית חסרת לאות. בסופו של דבר יצא שהביט בעולם בעיני עגל, אבל עגל חצוף ובעל דרישות.

קטמנדו

זאב היה נסער כשהגיע בשלישית לתחנת משטרת התיירים. תראה, אדוני, אמר לקצין עוד בטרם התיישב בכיסא מולו, עברו כבר ארבעה ימים, זה לא צחוק. ארבעה ימים זה הרבה זמן. ואף אחד במלון לא שמע ממנו שום דבר. הייתי עוד פעם בשגרירות. אין שום סימן.

הקצין אמר שהם עושים כמיטב יכולם; נערכו בירורים בבתי חולים ובמשטרת המחוז, אלא שמכיוון שאין בידם עדיין צילום של הנעדר יכולתם מוגבלת. צילום פספורט הוזמן ממשטרת הגבול ומהשגרירות הישראלית אך טרם התקבל, למיטב ידיעתו. אחר כך, ובנימה בהחלט שונה, שאל האם ערך חיפוש נוסף בפשופאטי, ולא ברור היה לזאב אם זו אירוניה או שאלה תמה. מכל מקום, לא, הוא לא היה שם שוב. הקצין הזדקף, שילב כפותיו על השולחן ונתן בו מבט מודאג.

ואיך, שאל, אתה מעביר את הימים הקשים האלה? אני בטוח שלא קל לך בימים האלה.

זאב נשמע מסכן למדי כשסיפר שהוא מטייל קצת, רק כדי לעשות משהו, הרי בקשר ליובל אין לו מה לעשות בפועל, ולשבת כל היום בחדר ולהיאכל בדאגות... אין בזה הרבה טעם.

ברור, אמר הקצין. זה לא עוזר להתמלא בדאגות וחרדות. טוב שאתה יוצא קצת להתאוורר. להסתובב קצת בת'אמל, לשבת בבית קפה, לדבר עם אנשים.

- האמת שדווקא טיילתי ממש, לא רק בת'אמל. שלשום לקחתי אופנוע ונסעתי לפארק שיבאפורי. הרבה משפחות עשו שם פיקניק. אנשים חברותיים. כיבדו אותי בכל מיני מאכלים. אתמול קמתי מוקדם ונסעתי לדקצי'נקלי, בדרך חזרה אכלתי צהריים באוניברסיטה בקירטיפור. אתמול בערב הייתי בהופעה של להקת בלוז בפאב מאוד נחמד בפטאן. נגמרה קרוב לאחת בלילה.

הקצין נראה כמודד את מוסריותה של הגישה הזאת: בסופו של דבר, הבחור מטייל ומבלה כאילו הכל בסדר.

בטח קשה לך לישון, אמר קמוט מצח. עם כל המחשבות על מה קרה לו ואיפה הוא...

כן, קשה לישון, הודה זאב. כל הזמן עולות מחשבות על איפה הוא ומה המצב שלו. אני פשוט רואה טלוויזיה. לא משנה מה, סרטים, סדרות, חדשות. גם שותה קצת, בעיקר וויסקי. אתה יודע, רק לא ליפול למחשבות קודרות שאין בהן שום טעם, נכון?

איכשהו ניכר במבעו של הקצין, שהתמונה הזו צורמת לו ובעיקר מעציבה אותו. ומי יקבע אם נבע מבע מסוים זה מהיותו איש מקצוע, קצין וחוקר, או דווקא מאישיותו הפרטית – מבע של אי נחת אנושי שאין לו דבר עם חקר האמת. כך או כך, נראה שזאב נדבק בעצבותו של הקצין, וביתר חריפות, כמובן. איש מהם לא הוסיף דבר. הם נפרדו מוטרדים יותר משהיו כשנפגשו.

תל-אביב

ייתכן שיש סיבות טובות להתנגד לנסיעה לנפאל. ואכן, כשזאב הציע יום אחד בתחילת יוני שייסעו יחד לטיול בנפאל, מיד הציג יובל שתי התנגדויות. האחת: המקום מזוהם עד כדי סכנה לבריאות. כך מכל מקום הבין מקרובת משפחה מבוגרת שהיתה פעם באיזור. את המניע השני להתנגדותו אפשר לכנות אידיאולוגי, אולי אף רוחני: בני המקום, בנוסף

על זוהמתם החיצונית, אוחזים באמונות פרימיטיביות וכאוטיות, רב-אליליות, כיאה למי שלא גילו את יופיו וחוכמתו של הרעיון המונותאסטי. יהודי אין לו מה לחפש במקום כזה. וזה לגמרי ברור.

חייבים להסכים, אם כך, שסיבות טובות היו להתנגדותו של יובל. ובכל זאת, לא נדרשו מזאב מאמצי שיכנוע רבים כדי לערערה, כיוון שתקף רק את ההתנגדות הראשונה. הוא שיקר. ניצל את בורותו של יובל בענייני המזרח הרחוק, וסיפר לו שחקר היטב וגילה שנפאל, לבד מיופיה הידוע, היא מדינה כה מסודרת ותקינה, על אף עוניה, שתיירים ממדינות אחרות במזרח מגיעים אליה כדי לפוש מהקשיים וליהנות מ"אוויר יבש ובריא". הזיהום והמחלות, טען בתוקף של ידען – זה הודו; נפאל זה משהו אחר לגמרי.

אוויר יבש ובריא. אין ספק שהמלים האלה כבשו את יובל. מי לא ירצה לנסוע למקום שהאוויר בו יבש ובריא.

באשר להתנגדותו השנייה של יובל, העקרונות אפשר לומר, הרי ברור היה לזאב שאינה אלא שלוחה טבעית של טרחנותו, פעולת מעיים ורבאלית שאי אפשר בלעדיה ואין לקחתה ברצינות, ושאוּלי דווקא מעידה על איזו נכונות התרסתית חבויה לצאת לשם.

הסכמתו הסופית של יובל ניתנה מקץ כמה ימים, במהלך לוויית אביו של אחד מבכירי השולחן הספרותי, סופר עקבי ובעל קשרים בזירה. תחילה הצהיר יובל שהוא נמנע מלוויות; אין לצפות להגעתו. לאחר שלמד כי עורך מסוים של כתב עת מסוים, בחור סולידי שממעט להתגלות בציבור, צפוי להשתתף באירוע, החליט לבוא; מאוד רצה לברר משהו חשוב עם העורך הזה: שבועות ספורים לפני כן שלח לו יובל שיר כדי שיפרסם בכתב העת שלו, ולא קיבל עדיין תשובה. כורח בלתי נשלט כירסם בו לדבר פנים אל פנים עם האיש, והנה נקרתה לו ההזדמנות. ואכן, במעמד ההורדה לקבר, בקהל של כמה עשרות מלווים, מצא יובל את אוזנו של העורך האמור והתחיל ללחוש בה את עניינו. העורך, אולי בגלל קדושת המעמד, ואולי רק כדי להיפטור ממנו, מחל על גסות הנפש של המשורר ומילמל הבטחה שהשיר יפורסם בגיליון הבא. זה היה פשוט למדי. ברוב שמחתו,

תפס יובל בידו של זאב וגרר אותו הצדה, אל מחוץ לקהל, כדי לדווח לו על השיחה.

הוא הבטיח שבגיליון הבא, צהל.

מתי יוצא הגיליון הבא? שאל זאב.

- בעוד חודש בערך.

- יופי, אז יש זמן לקפוץ לאיזה שבועיים בנפאל.

יאללה, ניסע! הכריז יובל בנדיבות שנבעה ממצב רוחו המרומם. ניסע ונחזור בזמן.

קטמנדו

הפעם הגיעה כוס התה שהובטחה. חמש דקות אחרי שזאב התיישב מול הקצין נכנס השוטר והניח מגש עם שתי כוסות תה על השולחן. נדמה היה לזאב שהקצין חסר סבלנות. כשהרים את הכוס אל פיו ונשף לתוכה פתח הקצין את מגירת השולחן והוציא צילום. הביט בו כמה שניות, רכן והניחו לפני הנחקר. זאב הסתכל טוב וזיהה את הקצין, צעיר במידה ניכרת, ללא מדים, יד ביד עם בחור נוסף, שניהם מחייכים למצלמה חיוך רחב, נעים, בוטח ושובב.

- רואה? זה אני וחבר טוב שלי, פרסאד, מטיוול שעשינו במקדש שיווה הישן לפני אולי עשר שנים. אתה רואה, ככה נראים חברים טובים. חברים טובים, חזר אחריו זאב בלחש כמהופנט. איזו חולשת גפיים קפצה עליו למראה הצילום שופע החיבה הבלתי-מודעת.

כן, בדיוק! רגז הקצין. חברים שטוב להם להיות אחד עם השני, שאוהבים עם כל הלב. שרוצים לשמח אחד את השני. ומה שאתה מתאר בעניין החבר שלך זה... כמו סרט הודי, רק יצרים וחשבונות ורצון רע. הוא נתן מבט חמור בזאב.

הפעם זאב הוא שהתרגז; הנה מאשימים אותו כאן, ונחלץ להגן על עצמו. - תגיד, אם החבר הזה שלך, פרסאד, היה מבקש ממך שתעזור לו להעביר איזה מכונת כביסה, או משהו כזה, הוא היה עוזר, נכון? הקצין הינהן.

- אז בוא אני אגיד לך איך זה לבקש טובה ממנו. פעם עשיתי את הטעות הזאת. אחותי הציעה לתת לי מכונת כביסה. אמרתי כן. בעלה עזר לי לשים במכונת. הגעתי הביתה, השארתי אותה במכונת. בערב הוא, החבר הטוב שלי, בא לביקור. ישב אצלי. סתם ישבנו בסלון. שאלתי אם הוא מוכן שנקפוץ למטה למכונת ונביא את המכונה לדירה. אולי עשרים מטר של מדרכה ואחרי זה קומה אחת לעלות. ואמרתי לך, כבר היינו אצלי; זה לא שביקשתי ממנו להגיע במיוחד. הוא התחיל עם לא יודע, לא מתאים לי עכשיו להתעסק עם זה, לא באתי לעבוד כאן, בסוף הסכים באי חשק מופגן ומוצהר. ורטן שהוא מקווה שהכובד של המכונה לא יחבל לו בגב או משהו, חשוב שיבוא לבית הספר במצב טוב. הוא הסביר, ממש ברצינות, שזה חשוב לתלמידים. הם רואים בו דוגמה. בקיצור, ירדנו למכונת והוצאנו את המכונה והתחלנו להתקדם אתה הביתה. והוא כל הדרך, כל הזמן, מתלונן כמה זה כבד, שזה מותח לו את האצבעות וקורע את העור, שזו סתם גרוטאה שאחותי היתה צריכה לזרוק לזבל, שהייתי צריך להביא סבל מקצועי, או לפחות איזה סודני. אחרי שסוף סוף שמנו אותה במקום הוא הצהיר שבכלל מכונת כביסה זה מגעיל וזה מתאים לבורגנים. הוא משורר, אין לו מכונה. הרי הוא לא צריך, אמו מכבסת בשבילו. לפחות ארבע פעמים הוא הזכיר לי את הטובה הזאת שהוא עשה לי, ארבע פעמים בשנה אחת, איזה טובה גדולה ורצינית, ושהוא היה חושב פעמיים לפני שהיה מבקש ממשהו כזאת טובה תובענית. וגם חישב לי כמה זה היה עולה לי אם הייתי מביא סבל. כן, אם הייתי מביא סבל מקצועי, כמו שהייתי צריך לעשות לולא קימצתי, הוא לא היה מסכן את הגב בשביל גרוטאה שמקומה בזבל. ככה הוא הסביר לי. הסביר עוד פעם ועוד פעם. ובאזו צורה צודקת ומוכיחה שהוא אומר את הדברים האלה! אז אתה מבין על מה אני מדבר?!

מיד עם סיום דבריו הכיר זאב בכך שאולי הגזים עם פורקן רגש זה שנסתף אליו. הרי בתחנת משטרה זרה הוא יושב, מול החוקר. ויש עניין לא פתור על השולחן, עניין רציני. כדאי להיזהר מיצירת רושם מוטעה.

הקצין הקשיב רוב קשב לסיפור על הטובה. טוב, אני מבין, אמר בזהירות. אז אפשר לומר שהחבר שלך הוא בחור שאוהב להרגיז. כן, אני מתרשם

שהוא בן אדם כזה. וגם אם הוא לא ממש אוהב לעצבן, אולי הוא מעצבן גם בלי שירצה. פשוט כי זו האישיות שלו. יש אנשים כאלה. ואם זה המצב, יש לחשוב על האפשרות שהוא הרגיז מישהו והמישהו הזה פגע בו. זאב נראה כאילו נותן דעתו לאפשרות זו ומזהיר בה בכובד ראש. פניו נפל.

למה אתה מתכוון? שאל את הקצין.

- אני אומר שכשמדובר באדם כזה כמו שאתה מתאר, יש מקום לחשוב על האפשרות שהוא אולי נכנס לוויכוח עם מישהו, פגע ברגשות שלו ובעקבות זאת הותקף. אתה יודע, אנחנו הנפאלים אמנם נחשבים באופן כללי שוחרי שלום, אבל אף אחד לא אוהב שמעליבים אותו.

- אמרת לי שכבר חיפשתם בכל הבתי חולים.

הקצין זקף גבה ואמר, טוב, צריך לחשוב על האפשרות שאולי זה לא נגמר בבית חולים, אלא... אתה יודע, יותר גרוע. צריך לפעמים לחשוב על אפשרויות קיצוניות.

זאב השיב בזקירת שתי גבותיו. ומיד שמט אותן למקומן והשתדל לשמור על מבע אטום ככל שיכל.

הקצין הוסיף בשקט, אבל, בעצם, גם אותך הוא מרגיז, לא? מי יודע, אולי הוא כבר הרגיז אותך יותר מדי.